

DEEL EEN

1

Veluwe, 1989

Gerdien Janssen zit op de schommel in de achtertuin. Ze vindt het heerlijk om zo heen en weer te zweven. Dan kan ze haar gedachten alle kanten op laten gaan. Als enig kind is ze gewend om zichzelf te vermaken. Soms heeft ze zin om met meisjes uit haar klas te spelen, maar meestal bevalt het haar goed om alleen te zijn. Dan kan ze fijn nadenken.

Diep nadenken over alles wat ze ziet en hoort, is een gewoonte van haar. Haar moeder kan dat niet altijd waarderen en Gerdien voelt meestal haarfijn aan wanneer ze haar gedachten beter even niet kan vertellen.

Als ze op de schommel zit, ziet ze allerlei dingen voor zich. In de klas en in de kerk ook, al mag dat natuurlijk niet. Pas zat ze in de kerk en keek ze naar de banken waar de kerkenraadsleden zaten. Opeens bedacht ze dat het wel vrolijk zou staan als de dominee en de andere mannen van de kerkenraad allemaal gekleurde pakken aan zouden hebben. De dominee een zilverkleurig pak, dezelfde kleur als zijn haar. En de ouderlingen en diakenen rode, gele, paarse, blauwe, witte pakken en noem maar op. Dat zou veel mooier staan dan al dat zwart. Ze moest glimlachen bij de gedachte. Maar toen ze het later thuis vertelde, zei haar moeder dat ze niet in de kerk zat om te fantaseren, maar om naar de dominee te luisteren. En dat ze die rare fratsen voor zich moest houden.

‘Rare fratsen. Wat zijn fratsen eigenlijk en hoe houd je die voor je?’ had ze zich hardop afgevraagd. ‘Zo?’ Met beide handen en gestrekte armen hield ze toen een denkbeeldige frats voor haar buik.

Ze had geen antwoord gekregen en was verdergegaan met haar spel, terwijl ze probeerde te bedenken hoe je fratsen voor je kunt houden. En hoe groot fratsen eigenlijk zouden zijn. En hoe zwaar.

Nu, in de tuin, denkt ze er verder over na. Op de schommel zit je niemand in de weg. Je kunt je gedachten lekker laten dwalen – of laten schommelen eigenlijk – en niemand zegt er wat van als je zomaar ineens moet lachen.

‘Wat ben je toch een dromer’, zei de juf vorige week nog. Maar dat kan natuurlijk niet, want de juf heeft haar nog nooit ’s nachts gezien. En dromen doe je ’s nachts. Trouwens, Jozef in de Bijbel droomde ook en dat was juist goed, want zijn dromen kwamen maar mooi uit! Dus zou de kerkenraad er best op een keer heel gekleurd uit kunnen zien. Al zou ze niet weten waar je zulke pakken kon kopen. Niet in hun dorp in elk geval. De mannen die bij hen voor in de kerk zitten dragen zwarte pakken en witte overhemden. Zwart en wit. Gelukkig hebben de mensen die gewoon in de kerk zitten ook gewone kleren aan. Wel veel donkerblauw, trouwens. In een andere kerk in hun dorp is het nog erger. Zwart en donkerblauw. Zelfs de kinderen! Zwart en donkerblauw, bah. Ze is blij dat ze niet naar die kerk gaat en ook dat haar vader niet in de kerkenraad van hun eigen kerk zit.

‘Gerdien! Eten!’ klinkt haar moeders stem in de deuropening van de keuken.

‘Ik kom!’ roept ze en ze bedenkt dat dat eigenlijk één woord is: ikkom! Een soort soepkom maar dan van ik.

Ze springt van de schommel en loopt naar het huis. Net voordat ze de deur binnengaat, kijkt ze om, om te zien of de schommel nog schommelt. Ze blijft net zo lang staan tot hij bijna, echt bijna stilstaat.

‘Mam, ben ik een dromer? De juf zegt dat ik een dromer ben.’ Ze prikt met haar vork in een aardappel.

‘Ja, kind. Je bent een dromer. De juf heeft gelijk.’

‘Een meesterdromer ben je’, zegt haar vader.

‘Heb je ook jufdromers? Want meesters zijn altijd mannen, pap.’

Haar vader verslikt zich bijna in de hap die hij net in zijn mond stopte en proest het dan uit.

‘Kind’, zegt hij als hij weer kan praten, ‘wat heb jij toch meesterlijke uitspraken en dat voor zo’n klein kind.’

‘Juffelijke ...’ begint Gerdien, maar dan beseft ze wat haar vader zegt. ‘Ik ben niet klein! Ik ben al wel tien, hè?’

‘Sorry, ik vergeet telkens hoe oud je al bent.’

‘Eet nu maar gewoon je eten op en zet je fantasie even uit.’ Haar moeder kijkt haar streng aan. Gerdien draait aan een denkbeeldig knopje bij haar oor en richt zich op haar eten. Grote mensen zijn echt onmogelijk. Alsof je je fantasie zomaar even kunt uitzetten!

Die zondag is het mooi weer, als ze zoals altijd lopend naar de kerk gaan. Met tien minuten zijn ze er. Onderweg ziet ze Henriëtte uit haar klas. Ze komt hun tegemoet. Zij en haar familieleden gaan naar een andere kerk. Henriëtte heeft een donkerblauwe jurk aan en een donkerblauw hoedje op.

‘Hoi Henriët!’ roept Gerdien als ze vlakbij zijn.

‘Hoi.’ Henriëtte groet zo zacht terug dat Gerdien het bijna niet hoort. Ze ziet hoe Henriëttes moeder haar aanstoot en dat het meisje verschrikt naar haar opkijkt. Dan zijn ze voorbij.

Waarom zou die moeder zo boos kijken? Gerdien snapt er niets van. In de klas en op het plein spelen Henriëtte en zij weleens met elkaar. Nadenkend loopt Gerdien door. Als ze bij de kerk zijn, maakt haar vader nog even een praatje met een meneer met een foto toestel die de kerkmensen wil fotograferen. ‘Kom gerust binnen’, hoort ze hem zeggen. Dat is nou weer echt haar pa. De man schudt zijn hoofd en loopt weg.

De volgende dag zit ze in de pauze naast Henriëtte op de schommel.

‘Wat was er gisteren?’ vraagt Gerdien, zodra ze de schommel op gang heeft.

‘Niks.’

‘Mocht je geen “hoi” zeggen van je moeder?’

‘Je mag op zondag geen goddeloze mensen groeten.’ Henriëtte kijkt strak voor zich uit.

‘Maar wij gaan ook naar de kerk, hoor!’

‘Ja, weet ik, maar geen goeie. Jullie gaan naar een goddeloze kerk.’

‘Hoe weet jij dat nou? Je bent er nog nooit geweest.’ Gerdien wordt boos en verdrietig tegelijk.